

**การดำเนินงานของผู้ประกอบการและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน
ของวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดอุดรธานี**
**Entrepreneur's Operation and Guidelines for Operation Development
of Community Enterprises in Udon Thani Province**

ภาคิน อนันต์โสภณ¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1). เพื่อศึกษาการดำเนินงานของผู้ประกอบการ (2). เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนและ (3). เพื่อหาแนวทางการพัฒนาของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุดรธานี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ จังหวัดอุดรธานี เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 115 ตัวอย่าง ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย ได้แก่แบบสอบถามการดำเนินงานของผู้ประกอบการ และแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนา ผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ ผลการวิจัย พบว่า

1. การดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุดรธานี มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายหัวข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ปัจจัยความสำเร็จด้านข้อมูลข่าวสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รองลงมาคือด้านความเป็นผู้นำและการจัดการผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมและกำหนดทิศทางของวิสาหกิจ ด้านการบริหารจัดการและบริหารสมาชิกด้านการผลิต ด้านการตลาด และปัจจัยด้านการเงิน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน ในภาพรวมมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน พบว่า ระดับการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุดรธานีมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการผลิต ด้านการเงิน และด้านการตลาด ซึ่งมีแนวทางในพัฒนาการแสวงหาความรู้และทักษะด้านการตลาด การพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ การจัดการความเสี่ยงในด้านต้นทุนและการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ สนับสนุนส่งเสริมด้านการตลาด การออกแบบผลิตภัณฑ์ ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี และพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ

คำสำคัญ : การดำเนินงาน, ผู้ประกอบการ, แนวทางการพัฒนา, วิสาหกิจชุมชน

Abstract

The purposes of this research were: (1). to study of the entrepreneurs operations, (2). to compare opinions on the operations of community enterprise entrepreneurs and (3). to find an approach to development of the community enterprise operations in Udon Thani Province classified by gender, age, educational level, occupation and average monthly income with a community enterprise group certified for product quality in Udon Thani Province. The sample group consisted of 115 samples. Questionnaires were used as research instruments including the operation questionnaire of the operator and interview forms for the development. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance and pair testing using the Scheffe method.

¹อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ, วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

The results of the research:

1. The operation of the community enterprise entrepreneurs in Udon Thani Province was at a high level, when considering each aspect, it was found that the aspect which had the highest mean was the success factors for information and learning exchanges, followed by leadership and benefit management, the participation and the direction of the enterprise management and member management, production, marketing and financial factors respectively.

2. The comparison of opinions about community enterprise management in Udon Thani Province was found that community enterprise entrepreneurs classified by gender, age, education level, occupation and average monthly income were different, in overall, had significantly different opinions on operations at .05 level.

3. The guidelines for the development of community enterprise operations, were found that the operational level of community enterprise entrepreneurs in Udon Thani province had least mean values in 3 aspects, namely production, finance and marketing. The guidelines for development were as follows: search for knowledge and marketing skills, product standard development, product design, risk management in cost and various management, marketing support and promotion, product design, technology factors and developmental on various skills.

Keywords: Operations, Entrepreneurs, Development Guidelines, Community Enterprises

1. บทนำ

การกำหนดเป้าหมายรวมการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 12 ประกอบด้วยระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและมีผู้ประกอบการรุ่นใหม่และเป็นสังคมผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก สามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการสร้างคุณค่าสินค้าและบริการมีระบบการผลิตและให้บริการจากรายได้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และมีการลงทุนในการผลิตและบริการฐานความรู้ใหม่ๆ รวมทั้งกระจายการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและชุมชน รวมทั้งกระจายการผลิตและการให้บริการสู่ภูมิภาค โดยเศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพและมีปัจจัยสนับสนุน อาทิ ระบบขนส่งโลจิสติกส์ พลังงาน และการลงทุนวิจัยและพัฒนาที่เอื้อต่อการขยายตัวของภาคการผลิตและบริการ วิสาหกิจชุมชนเป็นรูปแบบหนึ่งในการยกระดับรายได้ชีวิตความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของชาวบ้านหรือเกษตรกรเหล่านี้มีรายได้สูงขึ้นจะส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศการประกอบวิสาหกิจชุมชนควรมุ่งเน้นสร้างความเข้มแข็งของชุมชนส่งเสริมให้เกิดเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเองใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัตถุประสงค์ในชุมชนโดยคนในชุมชนเพื่อคนในชุมชนโดยการพัฒนาวิสาหกิจขนาดเล็กและขนาดกลางและวิสาหกิจเพื่อสังคม

การเติบโตของธุรกิจวิสาหกิจชุมชนนั้นเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลและหน่วยงานต่างๆ ได้เห็นความสำคัญในการพัฒนาธุรกิจประเภทวิสาหกิจชุมชนให้มีการเติบโตอย่างยั่งยืน จังหวัดอุดรธานี นับว่าเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่ได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของพื้นที่ธุรกิจวิสาหกิจชุมชนถือเป็นหน่วยธุรกิจที่มีความสำคัญในการดำเนินการผลิต แปรรูป แปรรูปสภาพ เปลี่ยนสภาพ เพิ่มมูลค่าให้กับตัวสินค้า และมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมหากต้องการพัฒนาธุรกิจวิสาหกิจชุมชนให้เติบโตไม่เพียงแต่จะมองด้านกำลังการผลิตเพียงอย่างเดียวการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมัยใหม่เชิงกลยุทธ์เป็นอีกหนึ่งแนวทางในการวางแผนบริหารการตลาดให้กับธุรกิจเพิ่มความสามารถในการตอบสนองความต้องการที่หลากหลายได้มากกว่า มีลักษณะพิเศษได้มากกว่าและในราคาที่ถูกลง ถือเป็นการสร้างข้อได้เปรียบเพื่อนำไปสู่เศรษฐกิจที่เข้มแข็ง และชุมชนพึ่งตนเองได้มากยิ่งขึ้น โดยจังหวัดอุดรธานี มีเนื้อที่ประมาณ 11,730 ตารางกิโลเมตร การปกครองแบ่งออกเป็น 20 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองอุดรธานี อำเภอกุมภวาปี อำเภอหนองวัวซอ อำเภอกุมภวาปี อำเภอโนนสะอาด อำเภอหนองหาน อำเภอทุ่งฝน อำเภอไชยวาน อำเภอศรีธาตุ อำเภอวังสามหมอ

อำเภอบ้านดุง อำเภอบ้านฝ้อ อำเภอน้ำโสม อำเภอเพ็ญ อำเภอสร้างคอม อำเภอหนองแสง อำเภอนายูง อำเภอพิบูลย์รักษ์ อำเภอกู่แก้ว อำเภอประจักษ์ศิลปาคม มีหน่วยการปกครองแบ่งออกเป็น 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 เทศบาลนคร 3 เทศบาลเมือง 44 เทศบาลตำบล และ 132 องค์การบริหารส่วนตำบล พื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบด้วยภูเขาที่สูง ที่ราบ ที่ราบลุ่ม และพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้น แบ่งออกได้ 2 บริเวณ คือบริเวณที่สูงทางทิศตะวันตกและทางทิศใต้ สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ภูเขา บางส่วนเป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นถึงลอนลึก มีความสูงจากระดับ น้ำทะเลปานกลางประมาณ 200 เมตร สภาพภูมิประเทศลักษณะนี้ครอบคลุมพื้นที่ในเขตอำเภอน้ำโสม อำเภอหนองวัวซอ อำเภอโนนสะอาด อำเภอศรีธาตุ อำเภอวังสามหมอ และด้านตะวันตกของอำเภอกุดจับและอำเภอบ้านฝ้อ มีเทือกเขาสูงสลับเนินเตี้ย บางส่วนเป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นสลับพื้นที่นา มีที่ราบลุ่มอยู่บริเวณริมแม่น้ำ เช่น ลำน้ำโมง ลำปาว บริเวณพื้นที่ลูกคลื่นทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือและทิศตะวันออก สภาพภูมิประเทศ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้น มีที่ตอนสลับที่นา บางส่วนเป็นที่เนินเขาเตี้ย ๆ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางเฉลี่ยประมาณ 187 เมตร สภาพภูมิประเทศลักษณะนี้ครอบคลุมพื้นที่บริเวณอำเภอบ้านฝ้อ อำเภอกุดจับ อำเภอเมือง อำเภอกุมภวาปี อำเภอหนองแสง อำเภอไชยวาน อำเภอเพ็ญ อำเภอทุ่งฝน อำเภอสร้างคอม และอำเภอบ้านดุง มีที่ราบลุ่ม เป็นบริเวณกว้างในเขต อำเภอเมืองอุดรธานี และอำเภอกุมภวาปี ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของลำน้ำปาว พื้นที่ลูกคลื่นดังกล่าวจะมีพื้นที่สูง ซึ่งเป็นป่าสงวนแห่งชาติเดิมทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือในเขตอำเภอบ้านดุง นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ราบลุ่มบริเวณแม่น้ำต่างๆเช่น ห้วยน้ำสวย ห้วยหลวง ลำน้ำเพ็ญ ห้วยตาน ห้วยไฟจานใหญ่ และแม่น้ำสงคราม และโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง สูงกว่าระดับน้ำทะเล โดยเฉลี่ยประมาณ 187 เมตร พื้นที่เอียงลาดลงสู่แม่น้ำโขงทางจังหวัดหนองคาย ประกอบด้วยทุ่งนา ป่าไม้และภูเขา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินปนทรายและดินลูกรัง ชั้นล่างเป็นดินดาน ไม่เก็บน้ำหรืออุ้มน้ำในฤดูแล้ง พื้นบางแห่งเป็นดินเค็มซึ่งประกอบการกสิกรรมไม่ค่อยได้ผลดี พื้นที่บางส่วนเป็นลูกคลื่นลอนลาด มีพื้นที่ราบแทรกอยู่กระจัดกระจายสภาพพื้นที่ทางตะวันตกมีภูเขาและป่าติดต่อกันเป็น แนวยาว มีเทือกเขาสำคัญคือเทือกเขาภูพานทอดเป็นแนวยาวตั้งแต่เขตเหนือสุดของจังหวัด มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการอนุมัติการจัดทะเบียนแล้วจำนวน 115 ราย (มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน กองบริหารมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน สำนักงานมาตรฐาน

ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม) แบ่งประเภทเป็นออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) ประเภทอาหาร 2) ประเภทเครื่องดื่ม 3) ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย 4) ประเภทของที่ใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก 5) ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร (แนวทางและหลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย พ.ศ. 2559) แต่การดำเนินการของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนมีข้อมูลส่วนบุคคลที่ต่างกันจึงมีการดำเนินการที่แตกต่างกัน

ด้วยเหตุดังกล่าวส่งผลให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษา การดำเนินงานของผู้ประกอบการและแนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุดรธานีเพื่อได้ข้อมูลสารสนเทศ รวมถึงปัญหาและความต้องการของวิสาหกิจชุมชนนำผลการวิจัยให้เกิดประโยชน์ในการให้คำปรึกษา การแนะนำองค์ความรู้ในการยกระดับพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนของจังหวัดอุดรธานีต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุดรธานี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาเป็นการศึกษาการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุดรธานี โดยกำหนดตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

1.1 ตัวแปรต้นเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) การดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุดรธานี 2) การดำเนินงานของผู้ประกอบการ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการบริหารจัดการและบริหารสมาชิก ด้านการเงินด้านการมีส่วนร่วมและกำหนดทิศทางของวิสาหกิจ ด้านความเป็นผู้นำและการจัดการผลประโยชน์ และด้านข้อมูลข่าวสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์จังหวัดอุดรธานี ที่ขึ้นทะเบียนจำนวน 115 ราย (ข้อมูลจากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ณ วันที่ 31 มิถุนายน พ.ศ. 2561) โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง 90 ราย ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดย 1) การเลือกพื้นที่ 6 กลุ่ม ได้แก่ อำเภอหนองหาน อำเภอทุ่งฝน อำเภอไชยวาน อำเภอศรีธาตุ อำเภอวังสามหมอ อำเภอบ้านดุง การสุ่มแบบสะดวก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพหลักของกลุ่ม และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ปรับปรุงจาก (พิชัย สารภักดิ์ และคณะ, 2562)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุดรธานีปรับปรุงจาก (ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และคณะ, 2556)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของวิสาหกิจชุมชนปรับปรุงจาก (สมชาย น้อยฉ่ำ, 2561)

ตอนที่ 4 สัมภาษณ์แนวทางพัฒนาการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุดรธานี

วิธีสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน
2. กำหนดรูปแบบของเครื่องมือที่จะสร้างโดยผู้วิจัยกำหนดรูปแบบของเครื่องมือการวิจัยออกเป็น 4 ตอน
3. สร้างเครื่องมือสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของผู้ประกอบการและแนวทางพัฒนาการ

ดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดอุดรธานีมีลักษณะแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4. สร้างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย

5. เขียนร่างแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารและด้านธุรกิจและวิสาหกิจชุมชน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามแต่ละข้อตั้งแต่ 0.67-1.00

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนแล้วนำมาหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของผู้ประกอบการและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดอุดรธานี ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ขอหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิตถึงประธานวิสาหกิจชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ภายใน 3 สัปดาห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การทดสอบเอฟ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุดรธานี

ระดับการดำเนินงานของผู้ประกอบการรายด้าน	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความเป็นผู้นำและการจัดการผลประโยชน์	4.21	0.60	มาก
2. ด้านข้อมูลข่าวสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.33	0.57	มาก
3. ด้านการบริหารจัดการและบริหารสมาชิก	4.17	0.57	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมและกำหนดทิศทางของวิสาหกิจ	4.18	0.65	มาก
5. ด้านการผลิต	4.17	0.54	มาก
6. ด้านการเงิน	4.01	0.52	มาก
7. ด้านการตลาด	4.15	0.64	มาก
รวม	4.17	0.58	มาก

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกเป็นเพศชาย 22 คน คิดเป็นร้อยละ 19.13 เป็นเพศหญิง 93 คน คิดเป็นร้อยละ 80.86 ระดับการศึกษาสูงสุดที่ได้รับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า จะมีการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีคิดเป็น ร้อยละ 24.34 รองลงมาเป็นผู้ตอบแบบสอบถามในระดับมัธยมศึกษา คิดเป็น ร้อยละ 51.30 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นคิดเป็นร้อยละ 7.82 ตามลำดับ

1. ระดับการดำเนินการของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, $SD = 0.58$) โดยการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ด้านข้อมูลข่าวสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รองลงมาคือด้านความเป็นผู้นำและการจัดการผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมและกำหนดทิศทางของวิสาหกิจตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุดรธานี จำแนกตามข้อมูลเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพหลักของกลุ่ม และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนในภาพรวมมีความเห็นต่อการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการพัฒนาระดับการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุดรธานีมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการผลิต ด้านการเงิน และด้านการตลาด ซึ่งมีแนวทางในพัฒนาการแสวงหาความรู้และทักษะด้านการตลาด การพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ การจัดการ

ความเสี่ยงในด้านต้นทุนและการบริหารจัดการด้านต่างๆ สนับสนุนส่งเสริมด้านการตลาด การออกแบบผลิตภัณฑ์ ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี และพัฒนาทักษะด้านต่างๆ

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการดำเนินงานของผู้ประกอบการและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดอุดรธานีตามความวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ซึ่งผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. การดำเนินการ ของวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดอุดรธานี เพื่อคิดหาแนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชน โดยได้ความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชนในการ ให้คำปรึกษา สนับสนุน วิถีชีวิตชุมชน ภูมิปัญญา ชาวบ้าน เอกอภิมชชช สร้างความโดดเด่น โดยเฉพาะ อาหารพื้นบ้านและอาหารแปรรูป และเปิดบริการให้นักท่องเที่ยว ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนชนมในจังหวัดอุดรธานี มีสถานที่ท่องเที่ยว สำคัญของจังหวัด สามารถสร้างรายได้ให้ครอบครัว นอกจากนี้วิสาหกิจชุมชนจะต้องมีการพัฒนาตนเองในด้านการเรียนรู้ การจัดการความรู้ใน องค์กรของตน ซึ่ง Wasko & Faraj (2000) ได้อธิบายว่า การจัดการความรู้เป็นส่วนสำคัญเป็นอย่าง ยิ่งต่อการพัฒนาองค์กร ซึ่งการจัดการความรู้คือ การค้นพบ การแลกเปลี่ยน การถ่ายทอดองค์ ความรู้ และการได้มาซึ่งองค์ความรู้ ในความรู้ที่กระจ่างชัดโดยผู้เชี่ยวชาญ หรือการนำ ความรู้ที่อยู่ใน คน เช่น ประสบการณ์ที่ได้รับมาแลกเปลี่ยนกัน ซึ่งการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เป็นองค์กรแห่งการ เรียนรู้ก็คือวิถีทางที่จะช่วยให้้องค์กรประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนพงษ์ อาภรณ์พิศาล (2560) ได้ทำการศึกษา

วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการ บริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในภาคกลางของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนในปัจจุบันสามารถพึ่งตนเองได้จะเห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่องมีการปรับตัวเกิดความหลากหลายของสินค้า โดยภาครัฐเป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมความเข้มแข็ง สามารถสร้างเป็นเครือข่ายในชุมชนได้ การวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนจาก ภาครัฐ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านการเป็น ผู้ประกอบการการในภาพรวมพบว่ามีทุกปัจจัยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากส่วนแบบจำลองสมการ โครงสร้างของประสิทธิภาพของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในภาคกลางของประเทศไทย

2. ด้านการตลาดเป็นปัจจัยการดำเนินงานของผู้ประกอบการ อยู่ในระดับมากที่สุด ความสวยงามของผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ได้รับรองมาตรฐานสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชัย สารภักดีและคณะ (2562) ได้อธิบายไว้ว่า เพื่อเป็นการเพิ่มยอดขายและใช้เป็นจุดสนใจของลูกค้าเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ และบรรจุภัณฑ์ที่สะอาดปลอดภัย ขนาดของผลิตภัณฑ์ราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพของสินค้า/ผลิตภัณฑ์และ ราคาสามารถแข่งขันกับคู่แข่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาพร แสงทอง (2553) ได้อธิบายไว้ว่าวิสาหกิจชุมชนควรจะมีการออกแบบผลิตภัณฑ์ เช่น ฉลาก ตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ เพื่อส่งผลการดึงดูดผู้บริโภคและสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์

3. ด้านการบริหารจัดการและบริหารสมาชิกเป็นปัจจัยการดำเนินงานของผู้ประกอบการ อยู่ในระดับมาก มีการตรวจสอบ การประเมินความก้าวหน้าของการดำเนินงาน การบริหารประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายมีการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของงานโครงการ มีการควบคุมการดำเนินงาน และวิธีการปฏิบัติงานสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย น้อยฉ่ำ และคณะ (2561) กล่าวว่า การจัดการได้มีภาระและอธิบายงานที่จะมอบหมายให้สมาชิกดำเนินการ โดยผู้นำกลุ่มจะออกตรวจติดตามผล หากเจริญเติบโตไม่ดีก็ปรับปรุงให้ดีขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

4. ด้านการเงินเป็นปัจจัยการดำเนินงานของผู้ประกอบการ อยู่ในระดับมากข้อมูลปัจจัยด้านการเงิน ในด้านแหล่งเงินกู้จากสถาบันการเงิน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ในระดับมาก และด้านเงินทุนของผู้ประกอบการ มีสอดคล้องกับงานวิจัยของปานศิริ พูนผล (2560) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนาการ

ตลาดของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ OTOP (ระดับ 1-5 ดาว) ในจังหวัดขอนแก่นผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการยังขาดแหล่งเงินทุนสนับสนุนเพื่อการผลิตและขยายกิจการ รองลงมาคือ ด้านมีระบบบัญชีที่น่าเชื่อถือ ด้านการควบคุมการเงินการวางแผนและตรวจสอบรายรับรายจ่ายที่เข้มงวด และด้านใช้เครดิตการค้า

5. ด้านการมีส่วนร่วมและกำหนดทิศทางของวิสาหกิจเป็นปัจจัยการดำเนินงานของผู้ประกอบการ อยู่ในระดับมากสมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับกลุ่ม มีส่วนร่วมในการเขียนแผนการดำเนินงาน โครงการ สอดคล้องกับงานวิจัยของอรธณพ จิตการณ. และคณะ (2558) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี พบว่าการให้โอกาสแสดงความคิดเห็นและการยอมรับฟัง เป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน รวมทั้งช่วยกันดูแลรักษากฎระเบียบ ข้อบังคับ

6. ด้านความเป็นผู้นำและการจัดการผลประโยชน์เป็นปัจจัยการดำเนินงานของผู้ประกอบการ ภาวะผู้นำอย่างผู้ประกอบการ การตัดสินใจเชิงกลยุทธ์อย่างผู้ประกอบการ อยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญชนก ชัยสุขและคณะ (2559) กล่าวว่าผู้นำของวิสาหกิจชุมชนต้องมีความเสียสละให้แก่กลุ่ม ให้ความช่วยเหลือแนะนำกลุ่มได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ มีการวางแผนที่ดี มีการควบคุมการปฏิบัติงานของกลุ่มให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีความกระตือรือร้น เป็นที่ยอมรับของชุมชน

7. ด้านข้อมูลข่าวสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นปัจจัยการดำเนินงานของผู้ประกอบการ อยู่ในระดับมากท่านเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เสมอ มีการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และมักจะเห็นโอกาสทางธุรกิจที่แตกต่างออกไปเสมอ การพบปะสนทนากับผู้อื่น เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ท่านได้เห็นโอกาสทางธุรกิจ มีการแลกเปลี่ยนความรู้ การประชุมสัมมนา ระหว่างกันทำให้รับรู้โอกาสทางธุรกิจสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรวงธรรม ชีระกุล (2548). การสื่อสารจึงเป็นกลยุทธ์ที่มีความสำคัญต่อองค์กรในการบริหารที่จะทำให้งานขององค์กรดำเนินต่อไปและช่วยในการประสานงานของหน่วยงาน ในแง่ของการบริหารองค์กรการสื่อสารทำให้เกิดความหมาย และทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน การสร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การสร้างความเจริญและพัฒนาองค์กร การควบคุมและประสานงาน

แนวทางการพัฒนาระดับการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุดรธานี มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการผลิต ด้านการเงิน และด้านการตลาด นำเสนอเป็นแนวทางการพัฒนา ดังนี้ พบว่าจะต้องอาศัยการพัฒนาจากภาครัฐ การฝึกอบรมและการพัฒนาภายในองค์กรวิสาหกิจชุมชนเอง การแสวงหาความรู้และทักษะด้านการตลาด การพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์การออกแบบผลิตภัณฑ์ การจัดการความเสี่ยงในด้านต้นทุนและการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ สนับสนุนส่งเสริมด้านการตลาด การออกแบบผลิตภัณฑ์ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี สอดคล้องกับงานวิจัยของรพพรหมสาขา ณ สกลนคร. และคณะ (2556) ได้สรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนไว้ว่า ภาครัฐควรสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการให้กับวิสาหกิจชุมชนแบบครบวงจรและต่อเนื่องเช่น การทำบัญชีการใช้เทคโนโลยีการผลิตการออกแบบผลิตภัณฑ์ การสร้างแบรนด์สินค้าและการจัดการด้านตลาดโดยให้สถาบันการศึกษาโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นเป็นที่เลี้ยงและฝึกปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำผลการวิจัยไปปรับใช้กับรูปแบบวิธีการบริหาร การดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ในภาพรวมทั้ง 7 ด้าน เพื่อมาตรฐานระบบการจัดการวิสาหกิจชุมชน ให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ สินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพดีและเป็นที่ยอมรับ

1.2 ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อทำให้ทราบถึงลักษณะการดำเนินงาน การจัดการปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านการบริหารจัดการและบริหารสมาชิก ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยด้านผู้ร่วมและกำหนดทิศทางของวิสาหกิจชุมชน ปัจจัยด้านผู้นำและการจัดการผลประโยชน์ และปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ยังประโยชน์ทางการศึกษาแก่ผู้สนใจต้องการศึกษา และในการทำวิจัยต่อไปในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาการดำเนินการของผู้ประกอบการเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดอื่นที่มีขนาดประชากรใกล้เคียงกันเพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัย รวมถึงศึกษาถึงปัจจัยเสี่ยงหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวเพื่อสร้างความเข้มแข็ง เพื่อยกระดับมาตรฐานระบบการจัดการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

เอกสารอ้างอิง

1. กรมการพัฒนาชุมชน. (2559). **แนวทางและหลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี 2559**. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
2. ชนพงษ์ อารมณ์พิศาล. (2560). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ในภาคกลางของประเทศไทย**. ศึกษานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
3. รพพรหมสาขา ณ สกลนคร และคณะ. (2556) **แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตกลุ่มทะเลสาบสงขลา**. รายงานการวิจัย คณะศิลปศาสตร์, สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
4. ัญชนก ชัยสุข และคณะ. (2559). **การจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว ตำบลคงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา**. วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก 2(2) กรกฎาคม - ธันวาคม.
5. ทงธรรม ธีระกุล. (2548). **การสื่อสาร: กลยุทธ์สู่ความสำเร็จขององค์กร**. (ออนไลน์) สืบค้นจาก www.tci-thaijo.org/ (6 ธันวาคม 2560).
6. ประภาพร แสงทอง. (2553). **แนวทางการพัฒนาทางการตลาด สำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชน : กรณีศึกษาวิสาหกิจแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าเกาะยอ ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา**. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 3(1) มกราคม-มิถุนายน.
7. ปานศิริ พูนผล และคณะ. (2560). **ปัญหาและแนวทางทางการพัฒนาการตลาดของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ OTOP (ระดับ 1-5 ดาว) ในจังหวัดขอนแก่น**. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย 7(พิเศษ) เดือนตุลาคม.
8. พิชัย สารภักดิ์ และคณะ. (2562). **ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อการตัดสินใจเลือกรับประทานอาหารตามสั่งของผู้บริโภคในเขตเทศบาลตำบลตลาด อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา**. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย 9(พิเศษ) เดือนพฤศจิกายน.

9. สมชาย น้อยน้ำ และคณะ (2561). การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. **วารสารเกษมบัณฑิต 19(พิเศษ) มีนาคม**.
10. อรรถนพ จิตการุณ และคณะ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี. **วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย 5(1) มกราคม-มิถุนายน**.
11. Wasko, M. and Faraj, S. (2000). It is What One Does: Why People Participate and Help Others in Electronic Communities of Practice. **Journal of Strategic Information Systems, 9(2-3), 155-173**.